

Een leven lang lol van loopbaanleren

Als je onderwijs wilt waarin leerlingen en docenten contextrijk leren, kun je dat nóg krachtiger maken door loopbaancompetenties daaraan te koppelen. Helemaal sterk wordt het als alle vo- en mbo-scholen in de regio dat doen. Mirjam Bakker (decaan bij RSG N.O. Veluwe en projectleider STO-A) en Hildegonde Mostert (programmameider Sterk Techniekonderwijs Apeldoorn e.o.) vertellen over de regionale LOB-visie en de verbinding met Sterk Techniekonderwijs (STO).

"Bij de start van Sterk Techniekonderwijs was de regionale LOB-visie al nagenoeg klaar. Voor ons aanleiding om naar de verhouding tussen LOB en onze STO-activiteiten te kijken," vertelt Hildegonde. "In Sterk Techniekonderwijs wil je bereiken dat leerlingen zich breed gaan oriënteren in de techniek. De vraag die mij en de projectleiders bezighield was: 'hoe gaan we ervoor zorgen dat het voor leerlingen interessant en logisch is om aan STO-activiteiten mee te doen?' Een verbinding met LOB, dat toch al op elke school aanwezig is, lag voor de hand, niet alleen voor de leerlingen maar ook voor docenten. Op deze manier voorkom je dat alles voor het gevoel 'stapelt'."

Goede vragen

Ook Mirjam, een van de opstellers van de regionale LOB-visie, was op zoek naar die verbinding. "In Sterk Techniekonderwijs zijn er voor leerlingen activiteiten waarin ze ervaringen opdoen, binnen- en buitenschools. Ervaring opdoen betekent dat je met LOB bezig bent. Alleen: daar moet je je als leerling wel bewust van zijn! Dat kun je stimuleren door leerlingen

goede vragen te stellen, zodat ze daar op een goede manier over gaan nadenken." Lacht: "Voor docenten in het vo is LOB natuurlijk een opdracht die elke medewerker heeft, maar een steuntje daarbij kan echt geen kwaad."

De regionale LOB-visie is ontwikkeld door een werkgroep van vo-scholen in de Stedendriehoek Apeldoorn - Deventer - Zutphen, samen met een aantal afdelingen van mbo Aventus. Met als wens om met een krachtige LOB het voortijdig schoolverlaten te verminderen. In het vmbo heeft LOB een wettelijke basis, in het mbo is het een verplicht vak. In de uitvoering valt nog winst te boeken. In het mbo komen de LOB-activiteiten er soms wat bekaaid vanaf. En omdat LOB nou eenmaal een examenonderdeel is, ontwikkelen vmbo-scholen -als ze er al aan toekomen- ieder voor zich een visie. De regionale visie die ontwikkeld is, is breed en door alle scholen te gebruiken. Een van de ambities was een gemeenschappelijke LOB-taal, zodat alle leerlingen, studenten en docenten weten wat er bedoeld wordt.

De vijf loopbaancompetenties van Marinka Kuijpers, nodig om regie op loopbaanontwikkeling te houden, vormen daarom de basis voor de regionale LOB-visie.

STO als middel

De LOB-visie wordt zichtbaar en praktisch gemaakt. Door posters 'LOB is van iedereen' waarop de loopbaancompetenties afgebeeld zijn en een innovatieve uitklapfolder met per vlak telkens een uitgewerkte loopbaancompetentie voor docenten.

"IK ZIE EEN HEEL MOOIE BEWEGING. HET LIJKT EROP DAT ER EEN VERSCHUIVING PLAATSVINDT VAN 'JE MOET EEN BEPAALDE TECHNIEKVAARDIGHEID BEHEERSEN' NAAR 'WAT IS DE VAARDIGHEID EN IN WELKE CONTEXTEN KUN JE DIE VAARDIGHEID GEBRUIKEN'."

Zo heeft de docent bijvoorbeeld bij de competentie 'netwerken' concrete vragen en opdrachten bij de hand. Het materiaal wordt verspreid onder alle vo- en mbo-scholen in de regio. Voor leerlingen zijn de loopbaancompetenties op de poster nóg praktischer en toegankelijker geformuleerd. Met een collega die net als Mirjam ook een rol heeft in STOA maakte ze een handreiking voor decanen en praktijkdocenten, waarin de 7 werelden van techniek, het Bèta&TechMentalitymodel en suggesties voor LOB-opdrachten zijn meegenomen. Open en niet voorschrijvend, want docenten vinden het fijner als ze daar ruimte in hebben.

Een workshop over de LOB-visie op de mbo-decanendag kon rekenen op veel enthousiaste deelnemers. De behoefte is duidelijk. De regiovisie is breed, gericht op alle opleidingen. Het is interessant in hoeverre Sterk Techniekonderwijs een vehikel kan zijn om de LOB-visie praktisch te laten landen en als een olievlek te laten verspreiden. Hildegonde: "Onze eerste actielijn 'Techniek is overal' gaat over verkennen en kiezen voor kinderen in de bovenbouw van het primair onderwijs en leerlingen in de onder- en bovenbouw van het vmbo. De geïntegreerde aanpak van 7 werelden van techniek en LOB gaan we daarin heel praktisch maken. Het liefst zó, dat docenten denken: 'Hoe simpel kan het zijn!?' Het komt dus neer op het toevoegen van een aantal vragen bij activiteiten die we toch al aan het ontwikkelen zijn. En het is meer dan techniek. We zijn bezig met contextrijke leeromgevingen." Enthousiast: "Ik zie een heel mooie beweging. Het lijkt erop dat er een verschuiving plaatsvindt van 'je

moet een bepaalde techniekvaardigheid beheersen' naar 'wat is de vaardigheid en in welke contexten kun je die vaardigheid gebruiken.' Hoe mooi is het als je een leerling laat ontdekken dat je wat je in de ene context hebt opgedaan, misschien met wat kleine aanpassingen ook kunt inzetten in een totaal andere context!"

Kwartje

Die ervaring zouden we graag breed teweegbrengen," vervolgt Hildegonde. "Niet alleen in de eerste actielijn, maar zeker ook in de actielijn 'Professionaliseren van docenten' waar Mirjam projectleider van is en hopelijk ook in de wat technischer georiënteerde actielijnen. Dan komt de inhoud iets minder centraal te staan en krijgt de context waarbinnen je ervaring opdoet wat meer nadruk. In de belevingswereld van techniekdocenten is alleen 'hun' techniek techniek. Soms valt het kwartje dat er in de rest van de wereld veel meer aan techniek is pas op het moment, dat docenten aan den lijve een andere techniekrichting ervaren, bijvoorbeeld geluidstechniek in een theater."

Een drijfveer achter de LOB-regiovisie is ook, dat docenten op hun beurt loopbaangesprekken gaan hebben met hun leidinggevendenden. Docenten lopen als STO-activiteit stage bij bedrijven. Ze bereiden zich daarop voor en doen ook naderhand nog opdrachten, waarin ze op hun verwachtingen en eigen doelen reflecteren. "Eigenlijk willen we graag dat docenten hetzelfde proces doorlopen als leerlingen en studenten, zodat ze ook zelf ervaren hoe dat is en dat dat best lastig is. 'Wat wil ik nou eigenlijk en wat doet het met me?' Ik hoop dat docenten daardoor ook anders met LOB omgaan bij hun leerlingen en ervaren hoe belangrijk het is om af en toe even stil te staan bij wat je aan het doen bent. In persoonlijk contact attenderen we ze erop dat ze bezig zijn met 'een stukje loopbaanleren.'"

Verder met je ontdekkingstocht

De ambities reiken verder: "Met de LOB regiovisie willen we niet alleen bereiken dat in het vmbo en mbo dezelfde taal wordt gesproken, maar ook dat wat je op het vmbo doet erkend wordt in het mbo," zegt Mirjam. "Dat niet het hele riedeltje weer van vooraf aan begint. Dan haken mensen echt af. We willen graag dat het aansluit, dat het portfolio van elke vmbo'er wordt opgepakt op het mbo om er op voort te borduren. Dan kun je met de (keuze)vaardigheden die je al hebt opgedaan verder gaan met je ontdekkingstocht! En dat je tools meekrijgt om elke keer weer dat proces te doorlopen, je leven lang. Wat ik het liefst straks zou willen zien, is dat docenten ervan doordrongen raken dat loopbaanleren niet iets is dat er nog 'extra bijkomt', maar iets wat er natuurlijk en vanzelfsprekend bijhoort."